

Tõstamaalased tegid laulupeol tormi oma südames

Juuli esimestel päevadel olid paljude eestlaste „silmad ja kõrvad” Tallinnas, kus toimus üldlaulu- ja tantsupidu „ÜhesHingamine”.

Tore, et meie vallast pääsesid peole kõik tantsude ja lauludega tegelevad taidlejad.

Rongkäigus marssisid vaprad mudilas-koori lapsed, meie tantsurühm „Viies Ratas” ja, Tõstamaa - Varbla ühendatud

naiskoor. Kusagil Pärnumaa alguses „lainetasid” ühises meres meie võimlemis- neiud ja Pärnu muusikakooli puhkpil- liorkestris mängisid Tõstamaa poisidki marsisammu linnapea Viisitammele isik- likult.

Siinkohal tubli tunnustus kõikidele ju- hendajatele, kes suutsid esinejad läbi üle- vaatuste ja ettelaulmiste kadalipu peole viia. Tänu lastevanematele ja õpetaja-

tele, juhendajatele, kes meie esinejatele peopäeval Tallinnas toeks olid.

Kõige suurem aplaus aga esinejatele endile, tänu kellele saime meeldejäävai- ma elamuse sellest suvest.

Ja kui tuule suund on Nord jõnksa- tab miski südames ning ilus pidu tant- suväljakul ja laulukaare all tuleb jälle meelde.

Katrin Tõnisson

JUHTKIRI

□ Mina küll olen solvunud, ei nõrдинud, kui riigikogulane ütleb mulle, et südametunnistusega kahjuks riiki juhtida ei saa.

Kuhu see siis riigi juhtimise ajaks pannakse või pole seda poliitikutel enam üldsegi mitte.

Seadused on viletsad, aga neid toodab ju riigikogu ise.

Millest nad siis mõtleavad, kui järjekordse oopuse seaduseks vormivad.

Kas ainult sellest, et poliitilistele vastastele ilmtingimata ära teha või suudab iga riigikogulane ka korra südametunnistuse taskust välja kraamida ja mõelda tavalise, lihtsa inimesena mis õige või vale.

Imelik on see inimese elutee. Majanduskriisid lainetavad sellest ikka ja jälle läbi ja nende lainete harjadel poliitilised keerised, mis inimesi sõtta ja hukatusse kannavad. Riigikorrad tulevad ja lähevad, aga kahjuks ei muuda see inimese olemust. Kasu ja ahnus tõukavad meele tutele tegudele, kaua veel.

Elud tambitakse maadligi ja jälle kõigest hoolimata tärkab hulk egosid, kes asuvad uuele ringile selleks, et vaid tunda juhtimise maagilist lummust. Aga ka vanad tegijad lähevad hasarti, vahevavad sulestikku, pesa ja laulu ning rühivad taas võimu poole.

Millal kaob südame-tunnistus?

Millal muutub kõik müüdavaks? Olen kindlasti sinisilmne, hingeausust ootama jäädes, aga olgu vähemalt mul see lootus.

Ülle Tamm, toimetaja

Valimised taas tulekul

Tõstamaa Vallavolikogu valimised toimuvad 18. oktoobril 2009. aastal

Vallavolikogu 15.05.2009. aasta otsusega nr 217 moodustati valimiste läbiviimiseks valla valimiskomisjon alljärgnevas koosseisus: Eve Sahtel, Karin Randmäe ja Liia Oidjärv. Asendusliikmed on Kerli Brandt ja Helle Vahemäe.

Valimiskomisjoni tööaeg on esmaspäevast kuni reedeni kell 8.00 kuni 13.00 ja 14.00 kuni 17.00. Kandidaatide registreerimise viimasel päeval 8. septembril kell 8.00 kuni 13.00 ja 14.00 kuni 18.00.

Komisjon asub Tõstamaa vallamajas, aadressil Sadama tee 2, Tõstamaa alevik. Tel 44 96 180 vald@tostamaa.ee.

Alates 19.08.2009 kuni 03.09.2009 saab esitada vali-

misliitu valla valimiskomisjonile registreerimiseks. Selleks tuleb esitada vormikohane avaldus.

Kandideerimisõigus on hääleõiguslikul Eesti kodanikul ja Euroopa Liidu kodanikul, kelle püsiv elukoht on rahvastikuregistri andmetel hiljemalt valimisajasta 1. augustil Tõstamaa vald.

Kohaliku omavalitsuse volikogu valimiste kandidaatide registreerimiseks esitamine algab 19. augustil ja lõpeb 8. septembril kell 18.00.

Kandidaatide registreerimisdokumendid esitatakse valla valimiskomisjonile.

Kandidaatide registreerimiseks esitab erakond või valimisliit valla või linna valimiskomisjonile:

- 1) kandidaadi registreerimise avalduse;
- 2) kandidaatide ringkonna-nimekirjad;

3) mitme valimisringkonnaga kohaliku omavalitsuse üksuses kandidaatide ülevallalise- või linnalise nimekirja;

4) iga kandidaadi registreerimisdokumendid.

Kandidaatide registreerimiseks esitab üksikkandidaat valla või linna valimiskomisjonile:

- 1) kandidaadi registreerimise avalduse;
- 2) kandideerimisdokumendid.

Erakond esitab kandidaatide registreerimiseks esitamisel valla või linna valimiskomisjonile kirjaliku teatise, milles on erakonna volitatud esindajate nimed, isikukoodid, aadressid ja sidevahendite numbrid (vt ka KOVVS § 31 lg 4 ja 5). Kandidaatide arv valimisringkonnas ei ole piiratud!

Eve Sahtel,
valla valimiskomisjoni esimees

Tiina ja Liina Kingsepp esitasid Seliste külapäeval kuulsa loo palgast ja palgist. Külapäeval korraldati rongkäik, esines Vokiratas ja peeti külapulmi Peeter Kaljumäe juhtimisel.

TOIMETUS

Toimetaja Ülle Tamm tel 505 5340 Küljendaja Pille Paalam,
Internet: www.tostamaa.ee
Saatke meile oma jutte ja fotosid aadressil leht@tostamaa.ee

Levi: Tõstamaa PMÜ kauplus, Teeristi pood, Seliste Jaani pood, Pootsi pood, Tõhela pood, Tõstamaa bensiinijaam.
Trükikoda Hansaprint
Tiraaž: 550 tk

Suvine sillerdus läbi

Nii lühike ta oligi – veel viimased nädalad suve ja juba jälle uus algus. Ka lasteaed kutsub oma põnnid ja tirtsud taas kokku.

Sel aastal avame kahjuks ainult kaks liitühma. Mõlemasse võtame vastu 18 - 20 last.

Vanemasse liitühma saavad kõik kooliminejad ning keskmisest rühmast veel 10 lisaks.

Nooremas liitühmas on tunduvalt raskem, sest laste vanus algab 1,9 aastast ja lõpeb viiestega.

Seda küll karta ei tasu, et lapsed ei saa oma vanusele vastavat õpetust.

On ju olemas lasteaedu, kus ühes rühmas koos kõik vanuseastmed. Saavad nemad hakkama, saame meiega.

Oma töös lähtume ju riiklikust õppekavast, kus on välja toodud lapse teadmised ja oskused, mis tuleb omandada koolimiseks.

Praeguseks on mõlema rühma täituvus minu andmetel 100%.

Kuid kõik vanemad, kes on lapse ajutiselt või pikema ajaks avalduse alusel lasteaiast koju jätnud, peaksid kindlasti minuga 24. –

31. augustini ühendust võtma.

Tahaksin kindlasti teada, kas laps ikka tuleb lasteaeda tagasi, või mitte.

Praegu hakkab juba tekima kerge kohtade puudus ja sellisel juhul ei saa me enam teiste omavalitsuste sissekirjutusega lapsi vastu võtta.

Arvestatud ei ole ka nende lastega, kes on "teadmatat kadunud".

Mõni on lihtsalt koju jäänud nii, et ei mulle ega rühma töötajatele puudumise põhjust teada antud. Kapis aga ootavad kojuvõimist eelmise aasta talveriidid ja jalanõud.

Mõni lapsevanem on veel kevadest raha võlgu. Palun kontrollige üle, ega see juhuslikult ei ole teie!

Ja kindlasti tuleb sel aastal arvestada sellega, et meil kehtib reegel – lasteaiakohta tuleb kasutada maksimaalselt (mitte ainult kaheksa päeva aastas), toiduraha, kohamaks ja õppevahendite tasu tuleb tasuda õigeaegselt ja lapse haigestumise korral tuleb sellest informeerida rühma töötajaid või juhatajat.

Mõnusat suve lõppu kõigile!

Aita Lind,
lasteaija juhataja

Viimased vabad põllumaad

□ Tõstamaa Vallavalitsus teatab, et Maareformi seaduse § 233 alusel vaba põllumajandusmaa kasutusvaldusesse antavate maatükkide plaanide ja maatükkide registreerimise lehe avalik väljapanek toimub Tõstamaa Vallavalitsuse ruumides asukohaga Tõstamaa alevikus Sadama tee 2, tööpäeviti kella 8.00 kuni

17.00 (lõuna 13.00–14.00) alates 13.08.2009. aastal kuni 14.09.2009. aastani.

Avaldusi vaba põllumajandusmaa kasutusvaldusesse taotlemiseks saab esitada Tõstamaa Vallavalitsusele 15.09.2009. aastast kuni 16.10.2009. aastani.

Helle Vahemäe,
maandunik
449 6260
helle@tostamaa.ee

112

□ 9. juulil kella 10.51 ajal eemaldasid päästjad Tõstamaa vallas teelt murdunud puu.

▶ kella 13.24 ajal eemaldasid päästjad Kavaru küla lähedal teelt murdunud puu, mis taksitas liiklust.

▶ kella 15.28 ajal eemaldasid päästjad Seliste külas teelt puu, mis oli sulgenud mõlemad sõidusuunad.

▶ kella 16.11 ajal eemaldasid päästjad Seliste külas teelt liiklust ohustanud puu.

▶ kella 16.13 tuli teade teele langenud puust Tõstamaal. Puu oli teelt kõrvale tõstetud enne päästjate kohalejõudmist

□ 10. juulil kella 8.59 ajal eemaldasid päästjad Tõstamaa sõiduteelt liiklust takistanud puu.

□ 19. juulil kell 16.14 ee-

maldasid päästjad Tõstamaal teelt liiklust takistanud puu

▶ kell 16.33 teatati teele langenud puudest Ermistu külas

▶ kell 16.39 põles Tõstamaal kuuri räästas ning madrats, päästjate hinnangul põhjustas põlengu äike. Päästjad vabastasid tee liikluseks.

□ 18. augustil kell 18.08 sai häirekeskus teate, et Seliste külas põleb kámpingute juurde pargitud sõiduautot. Süttinud Volkswagen Passat hävis tules.

110

□ Ajavahemikul 01 - 31.07.2009 pandi Tõstamaa vallas toime üks liiklusalane väärtegu. Kuritegusid toime ei pandud.

Pangabuss

Kõik oma rahaasjad saate korda ajada pangabussis!

Tõstamaa rahvamaja juures peatub pangabuss üle nädala teisipäeviti kell 9.00–10.00

(18. august, 1., 15. ja 29. september, 13. ja 27. oktoober, 10. ja 24. november, 8. ja 22. detsember)

Bussis saate:

- nõu pangateenuste kohta
- tellida ja kätte pangakaardi
- makseautomaadist oma kontole sularaha kanda ja välja võtta
- teha arvuti abil makseid
- sõlmida hoiuseid ja erinevaid lepinguid

Pangabussi sõiduplaan internetis: www.swedbank.ee
Küsi lisa 6 310 310

Tublid põllumehed said kiitust

Carl Robert Jakobsoni-konkursi žürii valis 2009. aasta põllumeheks Uno Annuse.

Pärnu Postimehe eripreemia sai Tõstamaa valla Värati küla Reinu talu pere-

mees, Värati Arendus OÜ liige Aro Kütt kui ettevõtlik noor inimene. Uno Annus, Läti talu perepoeg ja Aro Kütt Reinu talu perepoeg on mõlemad väärikad tõstamaalased.

Aro Küti väike Värati kuningriik

Kui Aro Kütt Tõstamaal kooli lõpetas, oli ta täis tahtmist teisi aidata ning soovis asuda politseitööle.

Nii aga siiski asjad ei läinud ja kaheksa aastat töötas mees piirivalves. Aro meelest pidi seal liiga palju käed rüpes istuma, aga tema tahtis oma kätega tööd teha. Samal ajal hakkas tasapisi koos äripartneriga Värati Arenduse OÜ-d edendama. Esialgu tähendab see põhiliselt lammaste pidamist ja mereäärsete maade hooldamist – karjatamist.

Nii töidki kompanjonid 2001. aastal Aro juude kaheksa lammast, kellest tänaseks on kasvanud kolmesaja pealine kari.

Traktorit aitasid osta partnerid, aga Aro asi on heina teha ning talvel koos emaga lammaste eest hoolitseda. Ilma maaoholdus toetuseta kindlasti omadega välja ei tuleks.

Kõige raskem on nn mihkclipäev, sest kõik loomad on ühtviisi armsad ja sõbrad.

Esimene aasta peale palgatöölt lahkumist oli rahaliselt väga raske. Kalapüük andis leiba lauale ja isa pension aitas.

"Nüüd on juba natule kergem", ohkab Aro. Väratis on OÜ käes ligi sada hektarit.

Unistustes võiks see olla selline kena kuningriik, kus on kaunid merevaated ja hooldatud roovabad rannaniidud.

Lammaste kallistamine on väga hea stressi ravim.

Lisaks võiks arendada erinevaid turismiteenuseid.

Praegu pakub firma abi aedade paigaldamiseks, selleks on Uus-Meremaalt pärit spetsiaalne postipaigalduse masin. Lambaidki käivad pügamas uus-meremaalased. Kolmesaja pealine kari pügitakse imetlusväärselt ühe päevaga. Kahju, et villaga pole esialgu midagi mõistlikku et-

te võtta ja nii see seisab laka peal paremaid aegu ootamas. Aro arvates võiks arendada soojustusplaatide tootmist, see ju väga öko värk.

Algul ei teatud ju lammaste pidamisest suurt midagi, iga asja pärast sai loomaarst kohale kutsutud. Nüüdseks on kõik kogemuste najal paika loksunud. Kõige raskem on nn mihkclipäev, sest kõik

loomad on ühtviisi armsad ja sõbrad.

Tänavu plaanitakse jätta 150 põhikarja lammast ja see on senini suurim kari, kes kevadeks suure hulga tallesid peaks ilmale tooma. Kaks kuud poegimise aega on kõige töömahukam ja siin on põhiline töö ema õlul, aga probleeme lahendab jällegi Aro.

Vahel on üle kümme luti-talle. Kuigi kunsttoiduga tal- lede kasvatamine on väga kulukas, ei ole Arol südant neid saatuse meelevalda jätta. Ülejäänud kümme kuud on lambapidamises suhteliselt lihtsad. Heina on vaja teha ligi 600 rulli, kahjuks tänavu on see kehva ilma tõttu veninud. Edaspidi on plaanis ka veiseid muretseda, sest lambad üksi roostikust jagu ei saa. Võiks vist öelda, et Aro teeb seda kõike ilusa merevaate pärast, aga ka sellepärast, et saaks vahete-vahel lambaid kallistada ning eelkõige meeldib talle vaheldusrikas talutöö. Sport aitab lõõgastuda.

Maal loomadega mässata ei ole Aro meelst väga mõistlik, lihtsam oleks kindlasti raha muud moodi teenida ja korteris elada. Aga see on eluviis ning loomulik kulgemine. Tööd tehes tunneb ta suurt naudingut. Vahel harva tuleb tunne, et üksi ei jõua ja ükski sulane ka sellisele mõlule vastu ei pea.

Kõigest hoolimata on Aro jaoks oma kuningriigis mässamine unistuste täitumine ja loodetavasti tuleb siia varsti ka kuninganna, kellele Aro juba praegu oma tegemised pühendab. "Ilus on elada!", sõnab mees.

Ülle Tamm

Puhta poliitikaga on põllumajanduses asi p...!

Peale Tõstamaa kooli lõpetamist arvas Uno Annus, et peaks mingit tehnikat värki õppima. Isa soovitas küll metsandust õppida, sest tema põlvkond oli kolhoosikorras sügavalt petunud.

Lõpuks sattus poiss EPAsse mehhaniseerimist õppima. Tehnika huvitas noormeest kõvasti. Juhan Annuse ja Ants Tekki abiga sai Uno Tõstamaa sovhoosi stipendiaadiks.

1970 – 1981 töötas Uno samas sovhoosis ja edendas masinaparki. Igasuguseid kõvera- ja segaseid teid pidi aeti välja Saksa DV tehnikat. Inimesed hakkasid paremaid palku saama ja põllumajandus edenes suhteliselt jõudsasti, meenutab Uno.

Kaheksakümneendatel hakkas kogu asi jälle ära vajuma. 1981 suunatigi mees Pärnu ATKsse tööle. 1989 otsustati ATK laiali saata ja juba juulis 1989 loodi Põllumajandustootjate Liit.

Selle liidu esimeheks Annus kandideeriski ning kuni käesoleva aasta juulini töötas tegevdirektori ametikohal. Praegu ajab mees juhatuse liikmena ikka sama asja edasi.

Põhiliselt tuleb põllumeest kaitsta lolluse eest, mida ametnikud toodavad. Aidata tootjal leida paremaid realiseerimishindu.

Põllumajanduses on alati raske olnud. Esimesel Eesti ajal tegeles 65 protsenti inimestest põllumajandusega, praegu ainult 4 protsenti.

Tegemist ei ole tulusa ettevõtmisega, vahed maainimese ja linnainimese palkades on liiga suured ja nõnda lähivad noored ära linna paremat elu otsima.

Põllumees ise ei oska oma tööd hinnata, väikeettevõtja hoiab naha toore, aga tal ei ole raha investeerimiseks.

Järsud pöörded ja muudatused põllumajanduses midagi head ei too. Tihti on ka nii, et kui naabrimehel on edev traktor siis peab saja hektarimees kindlasti samasuguse

"Huvitav, mis võiks juhtuda kui Eestimaal enam keegi ei künnaks ega külva," mõtiskleb mees, kes teab maamajandusest peaaegu kõike.

riista saama. Tihti ei osata kainelt arvutada ja kahjuks ei oska eesti talumees ühistulist tegevust teha. Parimal juhul tehakse ühiselt külakiik, aga see on ka tipp, kurdab Uno talumeeste reaalsuse kadumise üle.

Tänapäeval peab maal elades ikka väga tark inimene olema, bürookraatiat on kõvasti, lisaks raamatupidamine. Muidugi on kuskil palgatöölisesena palju kergem elu.

Ei ole aidanud ei sotsialism ega kapitalism majanduskriisi vältida, kui ta ikka tahab siis ta tuleb. Vahepeal peetakse mõni võidukas sõda. Ikka ringiratast käivad need maailma asjad, räägib Uno asjatundlikult.

Masendav on see, et käesoleval hetkel makstakse põllumehele üks kroon rukkikilost. Selle raha eest peab ta harima, külvama, väetama, lõikama, kuivatama, aga val-

mis leiva kilo maksab üle 15 krooni kindlasti. See näitab, kui väärtusetuks peetakse tootja tööd. Meie mehed ei saa põllumajandustoetust võrdselt teiste Euroopa Liidu

Põllumees ise ei oska oma tööd hinnata, väikeettevõtja hoiab naha toore aga tal ei ole raha investeerimiseks.

liikmesriikide tootjatega. Seal peetakse põllumajandustoetust terve elanikonna abiks. Sellega hoitakse toitu kaubanduses odav.

Meie riigis toodetakse rapsi ja piima rohkem, kui elanikud ise tarbida jõuavad, aga liha me võiksime toota rohkem. Praegu otsitakse tikutu-

lega Venemaale viimiseks siugu taga.

Piima kokkuostu hinnad on 2003 aasta tasemel. Rukist on läbi aegade kõige rohkem külvatud 74 tuhat hektarit ja kõige vähem 7 tuhat hektarit. Et riik igasugustest teguritest sõltumata oma elanikud ära toidaks oleks vaja külvata vähemalt 35 hektarit.

Pärnu maakond annab umbes 10 protsenti vabariigi põllumajandustoodangust, aga töötlevat tööstust ei ole. Tarbija on, aga meil on ainult kuurort.

„Langetasime liiga poliitilisi otsuseid ning unustasime majanduse ära ja nüüd on asi p...!“, tulistab Annus asjatundlikult.

Põllumajanduse olukord ei ole tõesti praegu kiita, aga ju tuleb need kehvad ajad ka üle elada, arvab Annus, aga mitte eriti lootusrikkalt.

Ülle Tamm

TÕSTAMAA VALLAPÄEVAD 2009

Selle aasta vallapäevad möödusid traditsiooniliselt ja edukalt.

Turuhommikul pakuti kurki ja mett, tsirkust ja leiba, suppi ja õlut, pirukaid ja torte. Kärneri poistel oli jälle tore putkatagune klubi-olemine, mõnusate lugude ja hea sakummiga. Näitusi vaatamiseks oli mitut sorti.

Kavarus söödi kalasuppi ja vaadati kohalike jahimeeste trofee näitust. Külas käis ka Madonna.

Hanna-Liina andis kirikus kauni kontserdi. Veel enne õhtust rokipidu lasid vanemad ja kogenumad mehed jalgratastege mõned kiiremad tiirud, et soengusse õige raju vurf saada.

Meie inimesed Tõstamaa kandis –

Olen Tõstamaal töötanud natuke vähem kui kolm aastat. See on ühelt poolt väga lühike, teisalt aga päris pikk aeg olnud. Selle aja jooksul olen ise näinud ja avastanud, et siinkandis on palju huvitavaid kohti, mida kohalikud elanikud ikka teadma peaks. Aga veelgi enam, iga tõstamaalane võiks teada natuke enam inimestest, kes meie naabruses elavad. Jah, me teame kes on vallavanem ja kes töötavad poes, võibolla teame postitöötajaid ja terviskeskuse inimesi ka. Kuid kas sellest piisab, et hinnata, kui põneva elukäiguga inimesed meid tegelikult ümbritsevad?

Minul oli sel suvel võimalus tutvuda sellise mehega nagu Evald Jõgisu. Ilmselt Tõhela poolt inimesed tunnevad teda paremini, kuid teispoolt Tõstamaad Selistest, Kastnast ja edasi ilmselt mitte ning just sellepärast tahaksingi ma temast natuke kirjutada.

Tutvusin Evaldiga mõisas kui ta tuli uurima, ega ma ei tahaks siin välja panna paari mere-elukat, mis ta kunagi oma meremehe elu jooksul püüdnud on? Asi tekitas huvi ja pealegi oli mehel kaasas ka paar eksponaati, mida mulle tutvustada. Te võite vaid ette kujutada, kui suureks vajus mu suu kui nägin merivähki, mille ta oli püüdnud Atlandi ookeanist, Washingtonist umbes 70 km kauguselt. Elukast tehtud topis oli nii suur, et tekitas päris hirmu. Evaldi jutu järgi jäänud neid tihti traali, korraga ikka nii 4–5 tükki. Nad korjanud elukad siis kokku ja pistnud potti. Mehed keetnud ära ainult vähkide sõrad ja lakad, sest terve kere korraga potti ei mahtunud. Liha olnud selline puine, sootukski mitte nii mahlakas ja maitsev kui meie oma jõevähekidel.

Olles vähiga Tõstamaa mõisa ees tutvust teinud, ei mõelnud ma kaua ja palusin Evaldil veel mõned huvitavad asjad väljanäituseks kohale tuua. Järgmisel päeval tuligi

Evald 1962. See on tehtud siis 1962. aastal ning antud fotol uurib Evald kaptenisilla peal sektanti. Oma meremehe karjääri alustas ta 2-klassi madrusena, siis oli 1-klassi madrus ja lõpuks traalmeister.

Evald uuesti mõisa olles kaasa võtnud nii hiiglasliku merivähi kui mitmed põnevad teokarbid. Hiljem lisandus neile veel fotosid ja muud meremeeste eluga seonduvat. Peale selle oli tal mitmeid huvitavaid lugusid ajast, mil ta merd kündis.

Enne mereleminekut õppis Evald mõne aasta Pärnus Täienduskoolis ning 1961. aastal oligi ta juba merel. Tollel õppinud noormeestest saanud vaid üheksa viisad, mille alusel antud luba seilata kaugeimatele meredele. Kuna Evaldi kopsud olnud enne kooli sissesäämist haiged, siis kooli pääsemiseks teinud ta natuke „puskut“ kah. Nimelt lasknud ta ühel teisel poisil enda eest kopsupildid teha, mida siis pärast vajalikele ametimeestele ette näidatud tõendamaks poisi sobivust laevatööle. Hiljem selgus, et selline kavalus tasus igati ära, kuna merd sõites said ka kopsud terveks.

Oma meremehe-karjääri ajal sõitis Evald kokku enam kui 12 erineva laevaga, mil-

Laev „Wyandra“.

lel nimeledeks siis uhkelt kas „Wyandra“ (Vändra) või „Pärnu“ vm ning läbi sai seilatud mitmeid meresid ja sisse põigatud paljudesse sadamatesse.

Evaldi meenutuste järgi olnud kõige hullemad sadamad Ghanas ja Senegalis, kus sadamates oma ihu ja hingega kauplevad naised olnud eriti agarad ja tüütud. Nemed olnud aga korralikud vene meremehed, kes selliste olevuste küüsi polevat langenud. Muidu olid 1964. aastal mustana-

halised sõbralikud ja tahtsid meremeestega koos pilti teha. Hiljem Aafrikasse sattunud mehed rääkisid, et mustanahalised enam nii sõbralikud polnud ja varastanud sealt kus said. Ei mingit sõprust enam.

Merel juhtunud mõni mees vahel ka haigeks jääma ja sellistel puhkudel polnud alati arsti käepärast. Ükskord olevatki olnud selline asi, kus ühel mehel pimesool lõhkenud ja vaja operatsioon teha. Kuna laev seilas tollel keset

- Evald Jõgisu

merd, siis polnud ei haiglat ega spets-arste kuskilt võtta. Samuti olnud kehvad lood tuimestusega. Aga kuna häda ei anna häbeneda ega imesid ootama jääda saanud, võetud lõikus siiski ette. Paar meest hoidnud haiget paigal, kaks meest seisid järjekorras, et haavale peale puhuda valu leevendamiseks ning üks mees siis suure laevanoaga (noaga, millega ka heeringaid puhastati ja kõike muudki tehti) pusinud kõhu kallal.

Peategelaseks (peale haige enda) olnud laevakapteni vanem abi Semjon Semjonovits. Sellel mehel olnud korralikud meditsiiniteadmised ja tema hoidnud enda käes ka kogu laeva ravimitagavara. Igaltjuhul sai operatsioon tehtud ja mees terveks, mis siis, et alkoholi haigele tuimestuseks ei antud ja tuli niisama pealepu-

Kui siis baaslaev oli kohale jõudnud, söödud esimesed paar sigaretti lihtsalt ära ja alles kolmandale-neljandale pandud tuli otsa.

humisega hakkama saada.

Teine meenutus on Evaldil seotud malaariaga. Aafrika vetes Senegalis Dakari sadamas jäänud korraga kaks laeva tähtsamat meest, laevakokk ja radist, malaariasse ja soninud vahetpidamata. Palavikku olnud mõlemal mehel enam kui 40 kraadi. Kuna selle haiguse vastu noaga polnud midagi teha, tulnud mehed laevalt minema saata. Parasjagu laetudki sealsamas ühele kaubalaevale peale 4000 tonni kohviube. Pandud siis lisaks ka kaks malaariahaiget meremeest ja saadetud kogu kupatus Leningradi poole teele.

Rohkem pole Evald neid mehi näinud ega tea, kas nad

pääsesid haiguseküüsisst eluga või mitte. Radisti ülesanded võtnud enda peale kapten ja kokatööd pandud tegema keegi mees, kes osanud ka leiba küpsetada.

Peale selliste lugude rääkis Evald veel kahest delfiinist, kes neid Kuuba-reisil kaks ööpäeva saatnud, valge karbiga tigudest, kelle liha olnud ülimaltsev ja kelle karpidest võis sageli pärleid leida.

Loomulikult oli juttu ka meremeeste suitsu- ja viinalebusest. Nii nagu inimesi on igasuguseid, olnud neid ka laevas mitut masti. Kui laevas oli keskmiselt 25 meest, siis vahest 5-6 meest oli selliseid, kes suitsu ei tõmmanud. Sageli juhtus aga nii, et merekarudel said suitsud enne otsa kui baaslaev uut kaupatõi. Evald nägi mitmelgi korral kuidas paar suitsetajat ei söönud ega maganud päevi,

sest suitsunälg võttis peaaegu silmanägemise ära. Näost olnud nad rohelised ja käitunud nn „merehaigelt“. Kui siis baaslaev oli kohale jõudnud, söödud esimesed paar sigaretti lihtsalt ära ja alles kolmandale-neljandale pandud tuli otsa.

Loomulikult oli mehi, kes himustasid napsitada. Laevas aga seda teha ei tohtinud ja kui võiski, siis ainult erandkorras, pigem nagu külmarohuks. Need mehed, kes tahtsid hirmsasti tina panna ostnud kümnese karbi odekolonni ja trimbanud seda. Kes kallist kraami siis ikka lõua peale viitsis määrida!

Üks natukene kõhedamaid lugusid oli aga see, kui Evald rääkis juhusest Newfoundlandi lähistel. Nimelt samas kandis, kus uhke reisilaev Titanic 1912. aastal oma esmarisil jäämäega kokku põrkas

ja uppus, juhtunud ka nende laeval õnnetus. Kokkupõrkes jäämäega läinud katki laevavindi laba, mistõttu pidanud laev mõnda aega olema Halifaxi sadamas remondis. Muud õnnetust küll ei juhtunud, aga ohtlik olevat see paik küll olnud oma jäämägede poolest.

Meremehe elu oli Evaldi sõnul alati tegus, mis siis, et sageli tuli kuudeviisi olla keset merd, tegeleda kalapüügi ja muude asjatoimetustega, mis laeval vajalikud. Päevad möödusid töötähe all ja kui vaba aega ka oli, siis leiti ikka tegemist. Paljud punusid nõorist kandevõrke ja pükstele rihtu. Meremeeste kandevõrgud olnud siinmail igati hinnas ja mõni mees saanud paari kandevõrgu eest endale Tallinna hotellis isegi toa üürida, kus kena neiuga kahekesi kudrutatud. Seega olnud sellisel käsitööl kasu kui palju.

Aega veedeti ka igasugu mereelukate uurimise, potti pistmise ja degusteerimisega. Evald on oma sõnul maitsnud kõikvõimalikke tiguseid, vähjalisi, krabisid, kilpkonnaliha, delfiiniliha ja loendamatul hulgal erinevaid kalasid. Maitsvaimaks peab ta aga siiani praekala, vahet pole, mis see pannile pandud ka on, peaasi, et praetud. Tegelikult peab mees siiani laevas veedetud aastaid ühtedeks parimaiks oma elus ja vahel tahaks ikka tagasi lainetele.

Kokku oli Evald Jõgisu merel sõitmas 10 aastat ning meremehejutte jagub tal rohkem kui hetkel siia lehte. See pärast lõpetangi antud artikli ja kutsun teid hoopis mõisa, sest Evaldi korjatud, kogutud, püütud eksponaadid on vaatamiseks välja pandud Tõstamaa mõisa korstnasaalis.

Eksponaadid ootavad huvilisi kuni septembri lõpuni, kuid enne kui vaatama tuled, lepi aeg minuga kokku kas kirja teel liina@tostamaa.ee või helista telefonil 508 3834.

Ikka muuseumist,

Liina Käär

SPORT

Elujooksule elati kaasa

2. augustil lõpetas oma kaks kuud kestnud elujooksu ümber Eesti-maa Pärnu noormees Kristjan Puusild.

Oma viimast, 50 kilomeetrist ja kõige pikemat jook-sudistantsi, alustas ta Tõstamaalt.

Vaatamata varasele pühapäeva hommikule oli keskalevis mitmeid jooksupuulisi sportlast teele saatmas ja ergutamas.

Noormees sai teele kaasa Tõstamaa kaardi, et viimasel päeval mitte teelt eksida ning Tõstamaa jooksu kruusi, et fi-

nišis üks kosutav tee juua.

Kui sportlase treeningud, võistlused lubavad näeme teda ehk sügisel ka ümber Tõstamaa jooksmas.

Keskalevini pidas sportlasega sammu ka Tiina Kapten, kes oli osavõtnud ka eelmiste päevade jooksuetappidest.

Tore oli ka lehest lugeda, et just meie rahva kaasaelamine jooksule andis sportlasele viimaseks jooksupäevaks hulga positiivseid emotsioone ja aitas ta õnnelikult Pärnu randa finišisse.

Soovime Kristjanile jõudu ja edu uuteks ettevõtmisteks.

Katrin Tõnisson

29.08.2009 kell 10:00
Tõstamaa staadionil

PÄRNUMAA KOHALIKU
OMAALGATASE PROGRAMM

Odaneiuul kuldne hooaeg

□ Kes ei sea suuri sihte, ei saavuta ka tulemusi, ütleb treener Jaan Tamm. Nemad on Liinaga oma kolme aasta plaani täpselt täitnud.

Olla euroopa teine ja maailma kolmas omas vanuseklassis on päris kena saavutus. Oma õpilase saavutused teevad ka treeneri meele rõõmsaks. Järgmise aasta suvel on ootamas juunioride MM Kanadas ja Liina Laasma loodab sealt kindlasti arvestatavat tulemust.

Praegu teeb muret Tampere saadud vigastus, aga loodetavasti saab sellega korda. Väga on Liinal puudus spordime-ditsiini asjatundjast. Liina ise, kes Tampere alla 18 aastaste olümpiafestivalil naiste 600 grammise odaga 53,66 meetrit viskas, on täis energiat.

Ootab teda ju juuniori-de klass ja siin on oodata uusi vastaseid. TT

Manijal on viimasel ajal näha olnud kuulsaid muusikainimesi.

Manija päeval külastas saart Jaan Tätte koos ansambliga Udupasun. Naistele oli tõeline maiuspala Jaaniga pilti teha.

SA Kihnu kultuuriruumi pillilaagris möllas köögis abikokana Hirvo Surva. Eemale ei jäänud ta ka õhtustest tantsuklubidest. Surva sõnul oli see talle parim puhkus.

**Septembris algavad
Tõstamaa keskkoolis
B JA BC1 KATEGOORIA
AUTOJUHTIDE
KOOLITUSKURSUSED.**

Eelregistreerimine ja täpsem info
Valev Randmäe telefonil 524 2282

**Laupäeval,
19. septembril
kell 21**

**Tõhela
rahvamajas**

**TANTSU-
ÕHTU**

**Muusikat teeb
ERGO**

Pilet 75 krooni

**TERE TULEMAST
TÕSTAMAA
RAHVAMAJA
KOHVIKUSSE!**

**Septembris
oleme avatud
reedeti ja laupäeviti
kell 21 - 02.**

Reserveerimise soovi korral
võta ühendust
tel 521 3471 (Maire Adler) või
kohvik.rahvamaja@mail.ee

*Palju õnne soovime,
tervist jõudu jagame.
Suuri sõnu me ei tee,
olgu pikk su elutee!*

*Kallist ema, vanaema,
vanavanaema ja ämma
Ingrid Taali
õnnitlevad 80nda juubeli puhul
lapsed peredega.*

Augustikuu juubilarid

NAIMA RIIS 84
MAIMO VALK 84
SALME KALLAS 82
MAIMU ROHTLA 82
JAKOB SUTT 82
INGRID TAAL 80

UUDU KIIRATS 79
EFELINE LIIV 78
LIIVI PULK 77
EIMAR RAND 77
MARIA PÕLTSAM 76
MÄRT JANSON 73
AIMA NURM 72
ÕIE JAANSOO 71
LEIDA RAND 71
TIIU AASAMETS 71
AIMI PULK 71
JAAN LEAS 71
ELVI JÕGI 70
JOHANNES EELMAA 65
HELGAR MURUMETS 60

**GELTRUDA
JURJEVA**
1.03.1933 – 3.07.2009

AINO SIIG
4.10.1934 – 17.07.2009

ASTA ENGLAS
18.03.1927 – 25.07.2009

MATI ADAMS
1.03.1942 – 7.08.2009

